

Pravico in svobodo tudi Beneški Sloveniji

Dne 25. oktobra 1966 so se v Gorici zbrali zastopniki osrednjih slovenskih prosvetnih in kulturnih organizacij v Italiji in so v prisotnosti članov Odbora slovenske narodne skupnosti v videmski pokrajini obravnavali položaj Slovencev v tej pokrajini ob stoletnici pripadnosti Beneške Slovenije italijanski državi. Ob tej priložnosti so sprejeli sledečo

i z j a v o:

S priključitvijo Beneške Slovenije k Italiji po plebiscitu leta 1866 se je obdržala povezava tega goratega področja z nižinskim predelom in so se vzpostavile tradicionalne zveze s širšim prostorom. Toda slovenski živelj teh krajev se je s tem ločil od svojega narodnega jedra prav v dobi, ko je slovenski narod doživljal svoj preporod. Nova državna meja je zavrta, da tokovi prebujenja niso zajeli tudi Slovencev Nadiških dolin in Režije, ker je priključitev tega ozemlja k italijanski državi pomenila za italijanske politične dejavnike do današnjih dni hkrati nacionalno vključitev teh Slovencev v italijanski narod.

Sto let zgodovine beneških Slovencev je zato stoletna tragedija ljudi, ki niso smeli biti to, kar so, namreč Slovenci. Vsaka beseda ali dejanje, ki je odražalo objektivno resnico, — in je bila zato samo znak poguma in poštenosti do samega sebe in do svojega rodu — je bila proglašena za izzivanje, sovražstvo do države, hlapčevstvo tujcu, skratka za nekaj, kar je treba kaznovati. In kazni ni bilo malo in tudi žrtev je bilo obilo.

Brez šol v materinem jeziku in kljub narčnemu izrivanju slovenske besede iz cerkva je slovenska govorica med beneškimi in kanalskimi Slovenci vzdržala vse napade in poizkuse, da jo zatrejo. V trajnem gmotnem pomanjkanju in stiski so trdno branili svoj jezik kot svoje veliko bogastvo.

Iz roda v rod je šlo to izročilo in v ugodnejših zgodovinskih obdobjih vzvalovilo to sicer mirno ljudstvo, toda vsako upanje, da bodo za njihov jezik nastopili svetlejši dnevi, so trpki dogodki vedno znova pokopali.

Koliko upov je vzbudila proglasitev italijanske republike in posebno še sprejetje nove ustave! Do najbolj skritih kotičkov države so sežali blažodejni vplivi ustave, samo v Beneški Sloveniji se še vedno vzdržuje stanje, ki ga je ustava formalno ukinila.

Svečan poudarek proslavi stoletnice priključitve ozemlja, ki vključuje tudi Beneško Slovenijo, je dal s svojim obiskom sam predsednik republike. Slovenci v videmski pokrajini so z velikim zaupanjem naslovili na najvišjega varuha ustave spomenico, v kateri so mu prikazali svoje tegobe in izrazili pričakovanje, da se končno pristopi k reše-

(Nadaljevanje na 3. strani)

ČRNI TEDEN V SEVERNI IN SREDNJI ITALIJI

Od prejšnje srede do ponedeljka so se nad Italijo odprle nebeške zatvornice, deževalo je brez prestanka, reke so prestopile bregove in poplavile mesta, vasi in na tisoče hektarov plodne zemlje, posebno v severnovzhodnih in srednjih pokrajinah države.

Najbolj prizadeti so bili kraji v porečjih Tilmenta, Livenze, Piave, Brente in Astica ter vsa obmorska obala od Padovega izliva pri Porto Tolle do Tržiča. V deželi Furlanija-Julijska krajina tudi kotlina okrog Belluna, na Tridentinskem pa kotlina pri Tridentu. Okrog Latisane, Portogruara, San Donà in južno od Padove so do dva metra globoka blatna jezera pokrila vso ravnino.

V srednji Italiji so pa najhuje trpeli kraji okrog Firenc z mestom samim in kotlina ob Grossetu. Zaradi poplav je trpelo 18 pokrajin. Ponekod, kot na primer v Latisani, je voda narastla za 11 metrov nad običajno višino. Škoda je neprecenljiva. Do danes se ceni na stotine milijard. V to pa niso vštete izgube in poškodbe dragocenih umetnin in listin v Firencah, kjer so Arnovi valovi vdrlji v starinske cerkve in v umetniške galerije. Podrt je tudi slaviti »Ponte vecchio« in z blatom zasuto vse staro središče mesta. Poseben mednarodni kulturni odbor poziva ves svet na pomoč, da se rešijo iz naplavin in ruševin arhivi, umetnine, knjižnice in listine, ki predstavljajo kulturno bogastvo za vse človeštvo. Velikanska škoda na zgodovinskih ostalinah je tudi v drugih poplavljenih mestih.

V še večje milijarde pa gre materialna škoda. Na desetisoče družin je prišlo ob vse svoje imetje. Ponekod so ostali ljudje le z obleko, ki so jo imeli na sebi, ko je pridrl kot orkan prvi vodni val. Do 30 ur so čepeli prebivalci okrog Latisane na hišnih strehah ali v krošnjah dreves, dokler niso prišli pogumni reševalci s helikopterji ali s čolni in jim rešili le golo življenje. Dosti ljudi je pa presenetila smrt v kalnih vrtincih. Doslej računajo na 108 človeških žrtev, od katerih niso našli še 21. Največ jih je v pokrajini Firenze, in sicer 29. Okrog 22 so jih našli v tridentinski pokrajini, kjer so gorski potoki vdrlji v doline kar z dva metra visoko vodno steno. V

Firencah so vode odplavile 17 oseb, v videmski pokrajini jih je pa našlo smrt v valovih štirinajst.

V poplavljenih krajih je poginilo na desetisoče glav živine. Z ognjemeti in napalom morajo celi bataljoni vojakov zažigati mrhovino, ki povzroča neznosen smrad in nevarnost kužnih bolezni.

Po vseh od poplav prizadetih krajev se nudi opazovavcem prava apokaliptična slika vesoljnega potopa. Državne oblasti so z veliko prizadevnostjo mobilizirale vse sile, da ublažijo nesrečo, ki je ena najhujših v tem stoletju. Ministrski svet je že sprejel nekatere najnujnejše ukrepe za pomoč prizadetim. V prvi vrsti se bo povišala cena bencina za 10 lir. Ti dohodki ne bodo še zari davki. Vsi ti dohodki pa ne bodo še zadostovali, ker je treba računati ne samo na dejansko materialno škodo, ampak tudi na stotisoč brezposelnih, ker velikansko število tovarn, podjetij in obrtnih delavnic ne bo moglo več mesecev obratovati. Govori se že o 300 milijardah celotne škode.

Strahovita nesreča, ki je prizadela Italijo, je zbudila čut solidarnosti v vseh državah. Pomoč v denarju, živilih in obleki prihaja od vseh strani. Papež je izdal dovoljenje, da smejo škofje prodati iz vseh cerkva votivne dragocenosti ter izkupiček nakazati za pomoč poplavljenecem. Obenem poziva vse vernike, naj z dejansko podporo pokažejo pravi krščanski čut ljubezni do bližnjega.

Morda se bo ob tem strahovitem naravnem udarcu res zbudil čut človeške skupnosti in pomoči do slehernega bližnjaka v nesreči. Obenem pa se bodo morda tudi državne oblasti zavedle, da je treba, po človeških močeh, pravočasno nesreče preprečevati, ne pa jih prepozno popravljati.

TUDI V SLOVENIJI

Tudi Slovenijo in Avstrijo so zadele zadnji čas hude povodnji in usadi. Pri Kranju so zaradi narasle Save evakuirali prebivalstvo iz obrežnih krajev. Močno je narastla in poplavljala tudi Drava. Enako nekatere druge reke. Vendar do katastrofalnega položaja, kot je nastal v Italiji, ni prišlo. Škoda pa je vendarle zelo velika.

DEŽELNA POMOC POPLAVLJENCEM

Deželni svet je v torek razpravljal o hudi škodi, ki so jo povzročile velike poplave, zlasti v Furlaniji in Karniji. Svet je najprej počastil z enominutnim molkom osebe, ki so pri tej katastrofi zgubile življenje, in izrazil vso svojo solidarnost vsem oškodovancem. Predsednik deželne vlade Berzanti je nato obrazložil prve ukrepe, ki jih je dežela sprejela v korist poplavljenecv in

najbolj prizadetih področij. V tej zvezi je pojasnil, da je v primeru izrednih elementarnih nezdog le država sicer pristojna za celotno dejavnost v korist prizadetih področij, a dežela je kljub temu od blizu spremljala razvoj dogodkov in bila s svojimi najvišjimi predstavniki prisotna v krajih, ki so bili najbolj prizadeti. Predsednik

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 13. novembra, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste...; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Ostrostelec«, povest, napisal James Fenimore Cooper, za radio prevedel in dramaturg Dušan Pertot; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Kdo, kdaj zakaj...; 15.00 S pesmijo naokrog; 15.30 »Don Carlos«, Dramska pesnitev v petih dejanjih, napisal Friderich Schiller, prevedel Fran Albrecht. Igrajo člani Slovenskega gledališča v Trstu, režira Adrijan Rustja; 18.00 Koncert v miniaturo; 18.30 Kino, včeraj in danes — pripravil Sergij Vesel; 19.00 Glasba za dobro voljo; 19.15 Nedeljski vestnik. Urednik: Ernest Zupančič; 19.30 Napevi iz vseh dežel; 20.30 Iz slovenske folklorne: Rado Bednarik; »Pratika za drugo polovico novembra«; 21.00 Kromatična fantazija; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba; 22.45 Antologija jazza.

• PONEDELJEK, 14. novembra, ob: 11.40 Radio za šole (oddaja za srednje šole); 12.00 Trije ansambli, tri dežele; 12.10 Brali smo za vas; 13.30 Prijubljene melodije; 17.25 Radio za šole (oddaja za srednje šole) — ponovitev; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Peter Iljič Čajkovski: Koncert št. 1 v b molu; 19.10 Vinko Beličič: »Oton Zupančič, življenje in značaj«; 19.25 Zaploskajmo; 20.30 Italijanski pentagram; 21.00 Boris Pahor: »Kaki«; 21.30 V plesnem ritmu; 22.30 Slovenske skladbe za violino in klavir. Uvodne besede Roka Klopčiča, Marij Kogoj; Andante. Izvajata violinist Rok Klopčič in pianist Marijan Lipovšek; 22.40 Ameriški motivi.

• TOREK, 15. novembra, ob: 12.00 Rado Bednarik: »Pratika za drugo polovico novembra«; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Italijanščina po radiu: tečaj; 1. lekcija — pripravil Janko Jež; 17.35 Glasba za vaš transistor; 18.30 Iz niza javnih koncertov Radia Trst v sezoni 1965-66. Baritonist Dario Zlobec, pri klavirju Andro Giorgi. Samospevi Frana Gebriča, Benamina Ipavca, Franja Serafina Vilharja in Modesta Mussorgskega; 18.55 Za vedro razpoloženje; 19.10 Plošče za vas, quiz oddaja. Pripravil Danilo Lovrečič; 20.35 Georges Bizet: »Iskavci biserov«, opera v treh dejanjih; 22.35 Motivi, ki vam ugajajo; 22.55 Črni cvet, jazzovska revija.

• SREDA, 16. novembra, ob: 11.40 Radio za šole (oddaja za prvo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Pomenek s poslušavkami; 13.30 Glasba iz filmov in revij; 17.25 Radio za šole (oddaja za prvo stopnjo osnovnih šol) — ponovitev; 17.45 Nekaj jazza; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Cesar Franck: Kvintet v f molu za klavir in godala; 19.10 Higiena in zdravje, pripravlja dr. Rafko Dolhar; 19.25 Mešani zbor »France Prešeren« iz Kranja, vodi Peter Lipar; 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 21.20) Misli in nazori; 22.45 Sentimentalne pesmi.

• CETRTEK, 17. novembra, ob: 12.00 Za smeh in dobro voljo. Besedilo Danila Lovrečiča; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Italijanščina po radiu: Spopolnjalni tečaj; 17.35 Glasba za vaš transistor; 18.30 Sandro Fuga; Concertino za oboo in godala; 19.00 Pisani balončki; 20.35 Novembrski dan«. Radijska drama; 22.40 Slovenski solisti.

• PETEK, 18. novembra, ob: 11.40 Radio za šole (oddaja za drugo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Med tržnimi stojnicami, pripravil prof. Tone Penko; 13.30 Glasbeno potovanje okoli sveta; 17.25 Radio za šole (oddaja za drugo stopnjo osnovnih šol) — ponovitev; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Iz slovenskega glasbenega življenja v preteklih stoletjih, pripravlja Dragotin Cvetko; 18.50 Skladbe davnih dob; 19.10 Dr. Aleš Lokar: »Plastične mase«; 19.25 Plošče, ki so mladim všeč; 20.30 Gospodarstvo in delo. Urednik: Egidij Vršaj; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Zvočna paleta.

• SOBOTA, 19. novembra, ob: 12.10 Tržaške ulice in trgi; 13.30 Semenja plošče; 15.00 Glasbena oddaja za mladino, pripravlja Dušan Jakomin; 16.00 Volan. Oddaja za avtomobiliste; 16.20 Pregled italijanske dramatike. Pripravila Josip Tavčar in Jože Peterlin; 17.20 Skala in ladja; 17.30 Jutrišnji solisti; 17.50 Razkuštrane pesmi; 18.30 Panorama jazza; 19.10 Družinski obzorik: »Mnenja o zavodski vzgoji«. Ureja prof. Ivan Theuerschuh; 20.45 Goriški vokalni oktet, vodi Mirko Filej; 21.00 Za smeh in dobro voljo. Besedilo Danila Lovrečiča; 21.30 Vabilo na ples.

Opomin za nemško demokracijo

V nedeljo so bile v deželi Hessen v Nemčiji volitve v deželno zbornico. (Zahodna Nemčija je, kot znano, federativna država). Za te volitve je vladalo tako v Nemčiji sami kot tudi v tujini veliko zanimanje, ker so pričakovali, da bodo vplivale na rešitev vladne krize v Bonnu. Ugledni švicarski dnevnik »Neue Zürcher Zeitung« je takole poročal o napetosti, s katero so ljudje čakali na volivne rezultate:

»Glede na bonnsko vladno krizo so snoči glavni stani strank in z njimi vred milijoni televizijskih gledavcev napeto čakali na izid deželnih volitev na Hessenskem. Vsi so pričakovali, da bo bonnskima vladnima strankama ali vsaj CDU (Krščansko-demokratski zvezi) predložen tokrat račun in da bodo doživeli socialni demokrati temu primerno zmagoslavje. Prišlo pa je čisto drugače. Nemška socialnodemokratska stranka je dobila komaj kaj več glasov kakor pri zadnjih deželnih volitvah pred štirimi leti. CDU pa je izgubila le 2,5%, kar glede na položaj ni veliko. In za FDP (liberalce) se izstop iz zvezne vlade očitno ni izplačal, ker je kljub temu izgubila 1 odstotek. Zato pa se je takorekoč iz nič pojavila četrta stranka, katero se lahko smatra za pravo zmagovavko teh volitev: Nacionalno-demokratska stranka Nemčije (NPD).

USPEH SKRAJNE DESNICE

Pri deželnih volitvah na Bavarskem, ki bodo čez dva tedna, so na splošno računali z vidnim uspehom desničarske stranke, ki se je pred časom na novo formirala in je od tedaj postala precej močnejša. Na Hessenskem pa so jo smatrali za komaj omembe vredno. Namesto tega pa je zdaj napravila skok naprej za skoraj 8%. Namah je dobila skoraj eno tretjino toliko glasov kot CDU (krščanski demokrati) in tako bo imela v novem deželnem zboru kar osem poslancev, komaj kaj manj kot liberalci, ki jih bodo imeli deset. V teh okolnostih SPD (socialdemokrati) ne more imeti veliko zadoščenja nad tem, da je obdržala svojo absolutno večino in jo še celo povečala, kot se tudi CDU ne more veseliti nad tem, da je izgubila le 2 od svojih dosedanjih 28 mandatov. Izid volitev na Hessenskem je postal za celotno bonnsko strankarsko življenje »mene tekel faras.«

»Neue Zürcher Zeitung« meni, da bodo skušali zdaj sociologi najti pojasnilo za ta izredni uspeh stranke, ki je naslednica nacional-socialistične stranke, četudi sama noče veljati za tako. (Toda na nekdanjo NSDAP spominja že njeno ime: NPD). Te ga uspeha desničarjev ne morejo pojasniti niti nekdanja nacionalistična miselnost na

Hessenskem niti kake gospodarske težave, kajti gospodarski položaj v deželi je dober in gospodarstvo zdravo. Prav tako to ni morebiti posledica slabe politike dosedanje deželne vlade, ker ni bila slaba. To si je mogoče pojasniti samo z reakcijo volivcev na zmešnjavo v Bonnu. Prvič v povojni Nemčiji se zdaj dogaja, da je strankarsko življenje spet zapadlo v slabe navade nekdanje Weimarske republike, ki so omogočile, da je končno prišel Hitler na oblast. In volivci so pač odgovorili na to tako, kot so pokazale volitve na Hessenskem: znaten del volivcev je sploh obrnil hrbet bonnskimi strankam in volil stranko, ki je v ostri opoziciji sploh proti celotnemu bonnskemu političnemu sistemu.

DESNICO VOLIJO MLADI

Največ skrbi pa povzroča to, da skrajnih desničarjev niso volili v glavnem starejši volivci, kakšni nepoboljšljivi nekdanji hitlerjanci, ampak mladi. Tu se zdaj maščuje, da so demokratske stranke v Nemčiji vse doslej premalo storile, da bi doraščajoči mladini pojasnile smisel demokratičnega političnega sistema, v katerem je rastle. Pri prvem večjem pretresu v Bonnu so zato mladi takoj pokazali nerazumevanje, naveličanost in splošno odklanjanje. »Če bonnske stranke niso udarjene s slepoto, bodo morale videti v rezultatu volitev na Hessenskem nauk, da je čas, da spet sestavijo vlado, ki bo imela avtoriteto in ki ne bo dopustila, da bi se zdela država kot žoga partikularističnih interesov in osebnih želja.« zaključuje omenjeni švicarski dnevnik svoj komentar.

DEZELNA POMOČ POPLAVLJENCEM

(Nadaljevanje s 1. strani)

je omenil, da je notranje ministrstvo nakazalo prefekturama v Vidmu in Gorici 153 milijonov za prvo pomoč, dežela pa je nakazala 110 milijonov.

Dr. Berzanti je nato predlagal, naj dežela nakaže nadaljnje tri milijarde lir, od katerih naj 500 milijonov prejmejo občine, oziroma njihove podporne ustanove, 900 milijonov naj se potroši za preventivna in nujna javna dela, 400 milijonov naj se uporabi za ureditev jezov in sodobnih naprav, 1.250 milijonov pa naj gre za obnovitev kmečkih posestev, industrijskih, trgovinskih in obrtniških podjetij.

V razpravo so posegli predstavniki vseh političnih skupin, od katerih so mnogi kritizirali delovanje države, češ da njena birokracija ovira, oziroma zavlačuje izvajanje nujnih ukrepov v korist poplavljenih področij.

V mestecu Latisana, kjer so prebivavci v razdobju enega leta morali že dvakrat zapustiti svoje domove, ker je Tilment prestopil bregove in poplaval vse mestece, je bil ustanovljen enoten odbor vseh strank, ki ima nalogo, da od pristojnih oblastev doseže vse tiste ukrepe, ki so potrebni, da se preprečijo nadaljnje nesreče in prebivalstvu vsaj delno povrne povzročena škoda. Odbor je v torek obiskal predsednika deželne vlade in mu obrazložil vrsto ukrepov, ki so potrebni, da se v mestu obnovi redno življenje.

TEDENSKI KOLEDARČEK

13. novembra, nedelja, Stanislav, Nevenka
14. novembra, ponedeljek: Borislava, Jozafat
15. novembra, torek: Leopold, Jerica
16. novembra, sredo: Albert, Vanč
17. novembra, četrtek: Ljuba, Gregor
18. novembra, petek: Milko, Hilda
19. novembra, sobota: Liza, Jelisava

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

Zakaj Sovjeti zatirajo Jude

Izrael je pred kratkim pred Združenimi narodi obtožil Sovjetsko zdezo, da zatira Jude, ki živijo v Rusiji. Zahteval je, naj dopusti tudi Judom, enako kot drugim manjšinam, da lahko gojijo svoje verske in kulturne tradicije. To obtožbo so izrekli izraelski predstavniki v komisiji za socialne zadeve v okviru glavnega zbora Združenih narodov.

Delegaciji Madagaskarja in Združenih držav sta podprli Izrael in zahtevali od so-

vjetske vlade, naj izvede preiskavo o Judih v Sovjetski zvezi.

V resnici je težko razumeti, zakaj izvaja Sovjetska zveza pritisk na Jude na svojem ozemlju. Da to ni pravljica, je dokazala pred leti slovita afera z judovskimi zdravniki, ki jih je dal Stalin aretirati in likvidirati. Najbrž se v tem razodeva star predsodek vzhodnoevropskega in zlasti ruskega prebivavstva do Judov, saj je znano, da so prirejali svoj čas proti njim tudi krvave pogrome.

Še bolj verjetno pa je, da zatirajo v Sovjetski zvezi Jude danes ne toliko iz rasnega sovraštva, ampak zaradi njihove verske in narodne zavednosti. Judje — vsaj mnogi — še danes vztrajajo pri svoji veri in živijo po njej, kakor so vztrajali dolga stotletja. V njej so našli moč in tolažbo sredi tujega sveta, ki jim je bil sovražen. Ravno zato pa so si ohranili tudi svojo narodno zavest. Močna narodna zavest pa danes ni po volji sovjetskemu oblastnikom, ker bi lahko dala »slab« vzgled tudi drugim narodom v Sovjetski zvezi. Zato jo pač skušajo pri Judih zatreti, hkrati z vero.

In končno imajo Judje v zunanjem svetu svojo narodno državo, s katero simpatizirajo, medtem ko drugi sovjetski narodi nimajo zunaj lastne države. Po mnenju sovjetske vlade so Judje tako »preveč orientirani« navzven, namesto da bi bila »njihova« država samo Sovjetska zveza.

To so vzroki neprijaznega ali celo ovrážnega odnosa sovjetske vlade do Judov in tudi do njihove države, poleg političnega računa, da se je bolje zameriti dvema milijonoma Judov kot 50 milijonom Arabcev.

Pisma uredništvu

Uredništvu N. I.

Zelo je razveseljivo, da se v današnjih časih, po mnogovekovnih zmotah, vendar nekdo najde, ki skuša razjasniti prazgodovino Slovencev, ki je vse dotlej bila prikrita od goste sivomeglene koprne, skozi katero ni nihče upal prodreti, še manj pa obelodaniti nekaj, kar se protivi dogmatičnim trditvam naše slavne znanosti na polju slavistike.

Moje gledišče in gledišče pisca študije »Pokristjanjenje Slovencev« sta si precej blizu in se razlikujeta le v toliko, kar se tiče selitve narodov, v katero — kot izgleda — on verjame, jaz pa nikakor ne — vsaj ne v takšni obliki, kot jo prikazuje zgodovinska znanost. To zmoto je raztresel v svet Aeneas Silvius, poznejši papež Leon II. Od tiste dobe dalje se vleče ta zmota skozi mnoge veke in nihče si ne upa, da bi jo zavrgel. V resnici se odvija selitev posameznikov kontinuirano, od prastarih časov dalje pa vse do danes in se bo na isti način tudi v bodočnosti odvijala. Kaj drugega so vojni pohodi. Pomislite vendar, kaj bodo čez 500 let rekli zgodovinarji in arheolingvisti, ko bodo na današnjih slovenskih tleh našli na nemške grobove? Nič drugače kot dandanes naši arheologi — spet bo oživila neka nova teza o selitvi narodov in morda tudi, da so na tem ozemlju živeli neki Nemci. O tem bi se dalo mnogo govoriti in pisati.

Jaz trdim, da so bili Vendi v pradavnini velik narod, ki je prebival od Severnega morja pa vse do Jadrana... (Avtor pisma navaja nato mnogo takega, kar smatra za dokaze za pravilnost te svoje trditve, česar pa zaradi pomanjkanja prostora ne moremo objaviti. Op. ur.)

Rečem Vam pa, da z velikim zanimanjem in zadovoljstvom čitam Vaš podlistek o »Pokristjanjenju Slovencev« in da me zelo veseli, da se je našel človek, ki se upa s pravo besedo na dan — zato Vam čestitam.

Z odličnim spoštovanjem

A. B. Kobarid

PRAVICO IN SVOBODO TUDI BENEŠKI SLOVENIJI

(Nadaljevanje s 1. strani)

vanju vprašanij slovenske narodne skupnosti v vsej videmski pokrajini.

Osrednje slovenske prosvetne in kulturne organizacije v Italiji soglašajo z vsebino omenjene spomenice in so povsem solidarne z Odborom slovenske narodne skupnosti v videmski pokrajini in terjajo od vseh pristojnih civilnih in cerkvenih oblasti, strank, organizacij, ustanov in posameznikov, ki jim je do tega, da se utrdi demokratična ureditev v državi, da se odpravijo krivice in izpolni pričakovanje, ki so ga Slovenci videmske pokrajine izrazili v spomenici.

DRUSTVO SLOVENSkih SOCIALISTOV
ZA KULTURO, PROSVETO IN UMETNOST, TRST
KLUB SLOVENSkih IZOBRAZENECV, TRST
SLOVENSKO-HRVATSKA LJUDSKA PROSVETA,
TRST
SLOVENSKA KULTURNO GOSPODARSKA ZVEZA,
TRST
SLOVENSKA PROSVETA, TRST
SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA, GORICA
ZVEZA SLOVENSKE KATOLISKE PROSVETE,
GORICA

16

Pokristjanjenje Slovencev N. II.

Še bolj verjetno pa izhaja beseda želod iz skandinavske besede eklut, ki pomeni čreslovina in je torej posredno v zvezi z besedo eknöt. Beseda želod v slovenščini pa trdno dokazuje, da so poznali »Solvendci« tudi že besedo ek za hrast, po čemer lahko z zagotovostjo sklepamo, da sta obstajali res dve besedi za hrast: ek in hrast in da je torej beseda hrast pomenila samo kultno hrastovo drevo, tako, o katerem so verjeli, da je sedež boga Koranta.

Izhodišče za poskus razlage besede hrast je torej vsekakor koren Kor ali Hor (Hur), ime boga plodnosti. Na to nas navaja tudi slovenska beseda hrust, ki pomeni orjaškega in žilavega moškega, ki je med možmi nekaj takega, kar je hrast med drevesi: velik, neustrašen, odporen in do neke mere tudi robat, hrapav v obnašanju. V starodavni norveščini in islandščini je pomenila beseda hraust (hraustmenni) »sposobnega, drznega moža«.

Drugi del besede hrast — torej st — pa bi mogel biti ostanek besede stol. Ta beseda je še danes popolnoma enaka v slovenščini in v skandinavskih jezikih. Po tej razlagi bi izhajala beseda hrast iz besede Korstol ali Hurstol, ki je pomenila »Korov prestol«. Ponejše je zadobila obliko Hrauststol in nato Hraust. Hrast je med vsemi drevesi zmerne pasu najmogočnejše in najbolj trdoživo, tako da obdrži listje tudi pozimi, Rodi sad, ki je užiten za živali in v sili tudi za ljudi. Poleg tega pa je na glasu, da priteguje stre-

le. Tako ni čudno, če je domišljija nekdanjih »Solvendcev« in drugih Skandinavcev videla prav v hrastu prestol boga plodnosti, najmogočnejšega in morda prvotno — kot rečeno — tudi edinega boga, ki so ga častili. Ostanek nekdanje besede hurstol ali hrustol (hrastol) je najbrž še slovenski priimek Hraustel(j), bodisi direktno ali posredno preko priimka Hraustdöl, človek iz Hraustove doline. Prej omenjena staronorveška in staroislandska beseda (najti jo je v sagah) hrast pa tudi opravičuje takó razlago hurstol (hrustol) kakor tudi obliko slovenske besede hrust, pa tudi razlago besede hrast. V prvih dveh besedah je prevladal u, v tretji a.

Sledovi v slovenski folklori dokazujejo, da so veljali za posebno svete stari, močno krivenčasti in z lišaji porasli hrasti, ki so s svojimi čudno prepletenimi vejami še posebno vplivali na ljudsko fantazijo. Vinko Mödendorfer poroča v svoji knjigi »Verovanja, uvere in običaji Slovencev« o čudoviti moči hrastovega ohmelja: »Ohmelje (Viscum album L.) ima čudodelno moč. Z omelo grčastega hrasta sta kočarja dvignila na Triglavu zaklad (Vernaleken, Alpensagen »Die Kraft der Mistel«). Iz ohmelja naredi palice, ki jih zataknejo za tram ali jih polože na polico pod tramom. Kdor ima take palice v hiši, je varen pred tatovi, kajti tat, ki je kaj ukradel v hiši, se ne more več ganiti z mesta...«

Z ohlajeno zavrelico hrastove skorje zdravijo vneto popkovo pri teletih in nedoras-

lih živinčeti. Z vodo, v kateri je kuhana hrastova skorja, zdravijo v Beli Krajini živinsko drisko. Ponekod na Koroškem spravljajo hrast v zvezo s »ta hudim« (hudičem). To pa je nedvomno še spomin na poganske čase, ko je veljal hrast za simbol boga plodenja. Po pokristjanjenju so hoteli misijonarji najbrž priskutiti Slovincem hrastovo drevo, da bi ga nehali častiti in spoštovati, zato so jim dopovedali, da prebiva v njem »ta hudič«, ne pa dobri duh. Samo tako si je mogoče razlagati verovanje, da je hrast v zvezi s hudim duhom.

Koren hrus- ali hras- najdemo še danes v tistih slovenskih besedah, ki pomenijo nekaj zelo razvejanega, raskavega, močnega, hrapavega in trdoživega, npr. hrakelj, hrakijati, hrapav, hrast v pomenu dračje, za kar se uporablja tudi beseda hraščča, hrabet, hrštenica, hrčati, hrečati ali hrekati, hrek (odlomljena veja), hrestati ali hreščati, hrga, hrib, hripa, hripav, hripelj, hripeti, hrkati, hrnjati, hrometi, hropeti, hropsti, hrst, morda tudi hrulliti, hrump, hrup in hrušč glede na to, da pomenijo ti izrazi prepletanje mnogovrstnih šumov ali glasov ali grob glas, hrustati, hrop, hropsti, hrošč (najbrž zato, ker ima mnogo prepletajočih se nog), hrst, hrustanec, hruška (drevo, ki ima tudi zelo členaste, hrapave in prepletene veje), hruti in hrzati. Ni izključeno, da sta s korenoma hra, hru, kor ali gor v zvezi tudi slovenska beseda groza in skandinavska beseda gru, ki pomeni isto, in grue (bati se), ker je ljudje pred svetim hrastom, v katerem se je skrival Bog, pač prevzel skrivnosten sveti strah

(Nadaljevanje na 8. strani)

Tržaškega

Zakaj bomo volili Slovensko skupnost

Slovenska skupnost je začela z volilnimi shodi v nedeljo 6. novembra. Prvi trije shodi so bili v Rojanu, pri sv. Ivanu in na Opčinah. Govorila sta deželni poslanec dr. Škerk in Drago Štoka. Obrazložila sta, zakaj je potrebna Slovenska skupnost, kakšno je njeno poslanstvo, kaj vse je naredila v štirih letih svojega obstoja, kakšen je njen program itd.

Omenila sta tudi stališče Slovenske skupnosti do nekaterih aktualnih vprašanj, na primer do ladjedelnic v Trstu, ki jih nikakor ne bi smeli zapreti.

Slovenska skupnost je zdaj edina narodna politična organizacija Slovencev na Tržaškem. Tisti, ki trdijo, da zastopajo Slovence tudi italijanske stranke, v katere so se vključili, se motijo ali pa hote govorijo neresnico, kajti te stranke se borijo za svoje cilje, ki nimajo nič opraviti z usodo slovenskega naroda in slovenske zemlje in jim je to vseeno razen v kolikor pospešuje doseg njihovih ciljev. V naštevavanju volivnih rezultatov nihče ne

PREJELI SMO

PISMO ŠOLSKEMU SKRBNIKU

Sindikata slovenske šole nam je poslal v objavo naslednje pismo, ki ga je pred kratkim naslovil na šolskega skrbnika v Trstu.

Za lansko šolsko leto ste imenovali prof. Lavro Abrami, ki je tudi stalna ravnateljica na neki enotni srednji šoli z italijanskim učnim jezikom, še za poverjeno ravnateljico kar na treh srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom, in sicer na enotni srednji šoli pri Sv. Ivanu s priključenimi razredi enotne srednje šole na Katinari, katere samostojno ravnateljstvo je bilo ukinjeno proti določbam posebnega statuta, ter na državnem znanstvenem liceju s priključenimi razredi klasične gimnazije in klasičnega liceja.

Sindikata slovenske šole Vas je s pismom št. 43/65 z dne 8. oktobra 1965 opozoril na negativne in škodljive posledice tega ukrepa, s katerim so bila poverjena kar tri ravnateljstva treh srednjih šol s slovenskim učnim jezikom eni sami osebi in predpostavljene zasebne koristi ene same osebe — vsaj tako izhaja iz pisem, ki ste jih poslali Odboru za slovensko šolo in temu Sindikatu Vi gospod šolski skrbnik — splošne koristi treh omenjenih šol.

Neprimernost tega ukrepa iz pedagoških in didaktičnih razlogov so Vam prikazali tudi profesorji državnega znanstvenega liceja.

Proti temu ukrepu je protestiral tudi Odbor za slovensko šolo in vse slovenske časopise, skratka obsodilo ga je vse slovensko javno mnenje.

Se posebej so manifestirali negodovanje proti temu imenovanju slovenski šolniki, zbrani na občnem zboru 12. februarja t. l., ko so soglasno proglasili enodnevno protestno stavko.

Zaradi navedenih razlogov smo upravičeno pričakovali, da boste s tem šolskim letom — upoštevajoč tudi zagotovila, ki jih je v tem smislu dal v pismu št. 1387 z dne 28. februarja t. l. temu Sindikatu gospod minister za javno vzgojo, za gotovo odpravili to krivico.

Na žalošni ugotavljam, da se naše upravičeno pričakovanje ni uresničilo — lansko stanje se v bistvu prav nič ni spremenilo — tudi letos ste poverili prof. Lavri Abrami ravnateljstva na treh srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom, čeravno ena izmed teh ni več državni znanstveni licej, marveč državno učiteljske.

Zato se ponovno pritožujemo proti letošnjemu ukrepu, ki je neprimeren iz pedagoških in didaktičnih razlogov ter v nasprotju z zakonskimi predpisi, po katerih imajo tudi omenjene šole s slovenskim učnim jezikom pravico do svojega samostojnega ravnateljstva.

S spoštovanjem

Tajnik
(Stanislav Skrinjar)

upoštevata slovenskih glasov, ki so bili oddani za te stranke. Kot slovenski glasovi so upoštevani samo tisti, ki so oddani za Slovensko skupnost. Samo Slovenska skupnost lahko v polni meri izraža hotenje naše manjšine na Tržaškem in v Italiji in to tudi hoče. Njej ni treba, da jih podreja interesom tujih strank.

Zato je glas, oddan za Slovensko skupnost, upoštevan res kot slovenski glas, glas naše etnične skupnosti in njenih zahtev, ne samo kot glas nekega strankarskega programa.

Zato bomo slovenski volivci volili Slovensko skupnost.

DEZELNI PRORACUN

Predsedništvu deželnega sveta je bil predložen deželni proračun za leto 1967. Znaša 31 milijard 391 milijonov lir ali 3 odstotke več kot letos. Na gospodarske izdatke odpade 24 milijard 745 milijonov ali 78,8 odstotka.

Proračun predvideva 750 milijonov lir za šolske gradnje, eno milijardo in pol lir za bolniške gradnje, eno milijardo in pol lir za gradnjo osnovnih naprav na industrijskih področjih, dve milijardi lir za glavni-ico nove deželne finančne družbe, 600 milijonov lir za gradnjo turističnih cest, skoraj 4 milijarde lir za javna dela, 350 milijonov lir za pobude na področju strokovnega usposabljanja.

Postavke, ki se tičejo kmetijstva, znašajo dve milijardi lir za melioracije, za živi-

norejo nad 600 milijonov lir, za izboljšanje zemljišč in mehanizacijo 500 milijonov lir in za posege na gorskem področju nad 600 milijonov lir.

Nabrežina:

PODPIRAJMO PLEMENITO PRIZADEVANJE MLADINE!

Športno društvo »Sokol«, ki deluje v okviru prosvetnega društva »Igo Gruden«, se je na 9. slovenskih športnih igrah odlično izkazalo, zlasti če pomislimo, da je bilo ustanovljeno šele pred kratkim. Na omenjenih igrah so namreč Nabrežinci sodelovali z nad 100 mladimi športniki in športnicami ter prejeli tri pokale (za najboljše plavalne rezultate, za najboljše moške rezultate in za najboljše okoliško društvo) in kar 36 diplom. Pri vsem tem pa se nam zdi tudi važno poudariti, da se je športnemu društvu posrečilo mobilizirati tako rekoč vso našo mladino in jo navdušiti za športno udejstvovanje. Zato zaslužijo voditelji društva in vsi mladinci ter mladinke vse priznanje.

Kar zadeva prosvetno in kulturno delovanje, je treba omeniti, da bo v kratkem ponovno začel vaditi mladinski pevski zbor »Kraški slavček«, pri katerem sodelujejo otroci iz Nabrežine in Devina ter ga vodi profesorja Ambrozeta ter Radovič. Ta pevski zbor je lani nekajkrat z uspehom nastopil tudi v Kulturnem domu v Trstu. V Nabrežini je dalje začel z vajami mešani pevski zbor »Igo Gruden«, ki je bil tudi lani obnovljen in pomlajen. Vodi ga prof. Ambrozeta.

NOVI DOKTOR EKONOMIJE

Pred dnevi je na tržaški univerzi položil diplomski izpit iz ekonomije g. Egidij Vršaj, časninar in urednik na Radiu Trst A. Zagovarjal je disertacijo o jugoslovanski zunanji trgovini. Novemu doktorju ekonomskih ved čestitajo prijatelji in znanci ter uredništvo Novega lista.

Korak naprej

Od 24. oktobra do 3. novembra je v Rimu zasedal italijansko-jugoslovanski odbor za manjšinska vprašanja, ki je bil ustanovljen po 6. členu posebnega statuta londonskega dogovora. Kot je znano, ima ta odbor omejen delokrog le za tržaško pokrajino in za bivšo cono B v Istri; poleg tega so njegovi sklepi le svetovalne narave za obe vladi v zadevah obeh narodnostnih skupin na omenjenih dveh ozemljih.

Sejam sta predsedovala Zvonko Perišič in Giulio Teruzzi. Razpravljali so o poročilih obeh šolskih svetovavcev, ki se tičejo šolskih in kulturnih izmenjav. Važnejši sklepi 13. sestanka mešanega odbora so v prvi vrsti podaljšanje poverjenih mest jugoslovanskemu pedagoškemu svetovavcu v Trstu in italijanskemu v Kopru še za eno šolsko leto. Drugi svetovalni sklep je bila ustanovitev slovenske industrijske strokovne šole v Trstu. Prihodnje šolsko leto se bo ena izmed dosedanjih slovenskih srednjih šol — najbrž v Rojanu — spremenila v industrijsko strokovno šolo. Kot protisluga pa se bo italijanska gimnazija v Piranu preselila v Buje. Komisija je sprejela na znanje, kot pozitivni medsebojni kulturni postavki, pravico, da se dajejo slovenskim otrokom slovenska rojstna imena v slovenskem pravopisu in da se je odprla italijanska šola v Novi vasi v Istri.

Jugoslovanski člani odbora so sprožili vprašanje o svobodni uporabi slovenščine

na slovenskem etničnem ozemlju in ureditvi položaja slovenskih šolnikov. Italijanski so pa predlagali, da se ustanovi italijanska čitalnica v Kopru. Govorili so tudi o drugih kulturnih izmenjavah v prihodnji dobi. V ta namen se bosta oba predsednika sestala prihodnjo pomlad.

Kot smo že v začetku omenili, velja ta korak naprej le za tržaško pokrajino, za goriške in videmske Slovence pa ne, ker ne spadajo v pristojnost mešanega odbora.

Navidezno pravno obstajajo v italijanski republiki še vedno tri različne skupine Slovencev, vsaka z nižjimi svoboščinami. Doklej?

Kar zadeva šolska vprašanja na Tržaškem, omenjamo, da slovenski šolniki še vedno čakajo, da pristojno ministrstvo izda vse tiste norme, ki so potrebne, da se uredi njihov položaj (službeno razmerje, stalni stalež itd.). Urediti je treba vprašanje didaktičnih ravnateljstev in šolskih nadzorništov. Vse to seveda velja tudi za Gorico, čeprav ta ne spada v pristojnost mešanega odbora. Ne vemo sicer, če so ta tehnično-organizacijska vprašanja bila predmet razprave na odborovem zasedanju. Mislimo pa, da bi odbor ne smel mimo njih, saj končno njih pravična ureditev ni samo zadeva človeške pravičnosti, kolikor se tiče posameznih šolnikov, temveč zadeva sam obstoj in razvoj slovenskega šolstva v Italiji.

MORO V GORICI

Ob petdeseti obletnici zasedbe Gorice je obiskal naše mesto tudi ministrski predsednik Aldo Moro. Jedro goriških proslav je bilo odkritje velikanskega spomenika italijanskemu bojevniku na robu ljudskega vrta.

Kljub grozečemu vremenu, ki je še isti dan povzročilo s poplavami na milijarde škode po vsej severni in srednji Italiji, se je zbrala velika množica bivših bojevnikov in ljudstva na slavnostnem prostoru. Ob prihodu oblasti so odgrnili široko tribarvno, ki je zakrivala spomenik, delo kiparja Angela Balzardija. Stalo je okrog 26 milijonov, katere so zbrale deloma bojeviške organizacije; nekaj sta prispevali tudi vlada in dežela.

Po blagoslovu je govoril senator Rossini kot predsednik pehotne bojeviške zveze. Govor je bil zelo čustven in v splošnem zmernen. Za njim je povzel besedo goriški župan Martina, ki je med drugim poudaril, da je tukaj zemlja polna domoljubnih spominov, a je tudi zemlja živih ljudi z vsemi njihovimi problemi.

Beneška Slovenija**Cedad:****ZADNJE NEURJE**

Po zadnjih dnevih tesnega pričakovanja in strahu je sonce predrlo oblake. Ljudje si upajo tudi po naših dolinah iz hiš in ocenjujejo škodo, povzročeno po zadnjih nalivih in poplavah.

Hvala Bogu, da se je moglo ugotoviti, da ni škoda po štiridnevih plohah tako huda, kot se je pričakovalo spočetka. Izkazalo se je, da so zadnja, čeprav skromna zavezitvena dela pri hudournikih vendarle nekoliko pomagala.

Hudourniki Kozica, Rrbeč, Kiario, Malina in Nadiža so se vzdolž zgornjega in srednjega toka držali v svojih strugah, prav zaradi zadnjih obrežnih nasipov. Le gorski hudourniki so precej narastli, ker se je začel topiti sneg na Matajurju. V Podbonescu, Dreki in Strenji ni bilo dosti škode, če izvzamemo nekaj poplav v spodnjih prostorih nekaterih hiš. Te poplave so pa povzročile v prvi vrsti zemeljski usadi, ki so zamašili potoke in odtočne kanale. Cesta iz Grmek v Klodič je bila tudi nekaj časa zaprta, ker je od dežja spodkopana brežina spozlela navzdol in je zasula cesto.

Iz teh ugotovitev se pokaže nujna potreba, da ni dovolj zajezevati samo hudournike, marveč da je nujna potreba z nasadi in škarpami preprečiti v bodoče tudi zemeljske usade.

Centa:**CERKVENI ROP**

Ni še minil dober mesec, odkar se je slišalo o mnogih tatvinah po cerkvah v vzhodni Furlaniji.

Prejšnji teden so vdrli neznan tatovi nadžupniško cerkev v Centi, kar ob našem dnevu. V oktobru imajo farani navado častiti Mater božjo, katere kip je za to pobožnost postavljen pred glavni oltar. S kipa so zlikovci sneli zlate uhanne in dragocen nakit iz 18. stoletja. Tatovi so skušali vlomiti tudi v nabiralnik za miloščino, a ga niso mogli odpreti, ker so morda zaslišali kake korake. Tatvino je odkril cerkovnik, ko je pripravljaj sveče za popoldansko pobožnost. O tatovih seveda ni sledu.

Predsednik Moro je imel zaključni govor, ki pa je bil bolj splošne proslavilne narave. Moro se je namreč že takoj ob prihodu v Gorico sestal na sedežu Krščanske demokracije z njenimi predstavniki. Ti so mu predložili v posebni spomenici gospodarske zahteve goriške pokrajine. Podobno spomenico so izročili predsedniku na prefekturi še pokrajinski predsednik, župan in predsednik trgovinske zbornice. Moro je odgovoril, da občuduje prizadevanje goriških predstavnikov, da se tudi na psiholoških temeljih rešujejo težave pokrajine. Poudaril je še, da se čuti osebno obvezan za rešitev teh vprašanj.

Ob proslavi so bile mestne ulice precej gosto okrašene z državnimi zastavami, bolj kot ob Saragatovem obisku. Marsikomu se je pa čudno zdelo, da so visele tudi monarhistične zastave, na primer v Dantejevi ulici, in da jih ni nihče ukazal odstraniti.

ENOTNI SOCIALISTI

Prejšnji teden je imel v Gorici svojo prvo sejo pokrajinski odbor enotne socialistične stranke, ki nosi ime »Združeni PSI-PSDI«. Člani so se zbrali na sedežu poprejšnje socialno-demokratske stranke na korzu Italia 54, kjer bo tudi sedež združene stranke. Na sedežu socialistov v Drevoredu 24. maja pa bodo nameščeni drugi uradi enotnih socialistov.

Združeni socialisti upajo, da bodo na Goriškem utrdili svoje položaje kot druga politično odločujoča skupina. Računajo, da bodo odvzeli nekaj glasov z desne od krščanskih demokratov in tudi privabili nekaj delavskih glasov, ki niso zadovoljni s politiko komunistične stranke.

Podgora:**JAVNO MNENJE**

V naši farni cerkvi se marsikaj popravlja in urejuje v čast božjo in v prid faranov po prizadevanju gospoda župnika in soseske. Vendar izražajo župljani mnenje, da so nekatere zadeve, ki bi se morale prej urediti kot druge. V naši cerkvi je še vedno slabo z ogrevanjem, ker niso še urejene ustrezne naprave. Za starejše ljudi, pa tudi za mlade, je takšno stanje zelo neprijetno; ta ali oni celo opusti zaradi mraza v cerkvi tudi kako pobožnost.

Po mnenju nekaterih tudi ni pravilno in niti potrebno, da se naša mladina vabi in vključuje v kake dvojezične športne ali prosvetne krožke. Vsak naj ima svoje, ker bo vsak na ta način boljše dosegel svoje cilje. Izobrazba v katerikoli panogi se najlažje izpopolni v lastnem jeziku. V jezikovno mešanih krožkih pa vidimo samo brezpotrebno mešanje.

Pevma:**NAŠI RAJNI**

Prejšnjo soboto smo pokopali na našem grobišču gospo Terezijo Pavšič. Učakala je 84 let. V mestu in po deželi je bila znana, ker je imela dolgo let prodajalno cvetja v Nunski ulici v Gorici. Zadnji počitek pa si je zaželela na pokopališču v Pevmi, kjer je pokopana njena sestra, učiteljica Fajgelj in drugi sorodniki. Naj počiva v miru!

Ker že omenjamo pokopališče, naj rečemo še o tem dve besedi. Bralo se je in se

Iz Goriške

sliši, da je občina že nakazala denar za novo pokopališče, ki bi ležalo na polju proti Soči. O njegovi legi smo slišali že dosti mnenj. Pred časom se je bila občina že odločila, da bi se sedanje pokopališče razširilo na severno stran. V ta namen je že kupila kakih tisoč kvadratnih metrov zemlje. Nato so prišla druga mnenja, tudi z oblasti, ki so bila prti načrtu, da bi se počivališče pokojnih razširilo ob cesti. Za zdaj imamo še staro in vsem ljubo pokopališče; kdaj se bo uredilo novo, je pa še vprašanje.

Rupa-Peč:**VODE — CESTE — BOLEZNI**

Ze več let prestopa Vipava bregove ob vsakem deževju in povzroča precej škode po poljih in sadnih nasadih. Tako se je zgodilo tudi prejšnjo sredo. Prav žalostno je bilo gledati po mirenskem polju lepe nasade hrušk, ki so bili preplavljeni z blatom in vodo. Menimo, da ni predrzna misel, če rečemo, da bo treba regulirati vsaj za silo tudi spodnji tok Vipave. Kdo bo za to poskrbel in kdaj, je pa seveda vprašanje.

Kakor je tudi še vedno odprto vprašanje naših poti in cest. Neprijetno nam je o tem vedno govoriti, toda posebno ob deževju vidimo, kako so zanemarjene poti med hišami in njivami. Sedaj, ko je v občini že večina cest asfaltiranih, bi se mogla tudi ta neprijetnost odpraviti z nekaj dobre volje.

Tudi o cesti, ki gre iz središča Peči proti Malniščem in odtod dalje proti Sovodnjam, smo že prevečkrat pisali z upanjem, da bodo odgovorni možje prisluhnili potrebam prebivalstva. Zdi se pa, da še vedno govorimo gluhim ušesom. Po drugi strani pa moramo pripomniti, da se tudi občani sami premalo brigamo za javne občinske zadeve. Pustimo, da hodijo le posamezniki po kostanj v žerjavico. Če ta ali oni povzdigne svoj glas in pokaže, kaj bi bilo potrebno narediti, se mu celo posmehnejo, kaj še da bi ga podprli pri težnji za skupni blagor. Ravnamo se po zgledu, če sosedova hiša gori, naj le, samo da se ogenj moje ne prime. Skratka, nekaj več zanimanja za stvarne javne zadeve je potrebno vsem, ne le par »naivnim idealistom«.

Zadnje tedne se je po naših vaseh pojavilo precej slučajev črevesnih motenj, ki so mnoge prisilile kar v posteljo. Izkazalo se je, da so uživali neoprano sadje ali zelenjavo, ki je bila delno okužena od kemičnih zaščitnih sredstev, katere smo pa prisiljeni vedno bolj uporabljati.

RAZSTAVA JOŽETA CEJA

V galeriji Pro Loco v Gorici je odprta razstava slikarja Jožeta Ceja. Razstavil je po večini akvarele in tri oljnathe slike. Razstava bo odprta do 14. novembra.

POROKA

Predzadnjo soboto sta stopila v zakonski stan gosposod Češut Ivo, tajnik slovenskega liceja v Gorici, in gosposodična Paškulin Veronika, uslužbenka v tkalnici. Novemu paru voščijo vsi znanci in prijatelji dosti sreče na življenjski poti.

V bolnišnici v Vidmu je umrl znani arheolog, profesor Luciano Laurenti. Bil je predavatelj za arheologijo in zgodovino grške in rimske umetnosti na univerzi v Bologni. Doma je bil iz Trsta, kjer se je rodil leta 1902. Udeleževal se je izkopavanj v Grčiji, zlasti na Rodosu.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Koncert orkestra Slovenske filharmonije

Koncert orkestra Slovenske filharmonije, je zapustil v poslušalcah zelo globok vtis. Če sam poslušal na koncertni oder je vzbujal napeto pričakovanje občinstva, saj je bilo na obširnem prostoru razvrščenih nič manj kot 82 članov in članic orkestra mladih poklicnih umetnikov. Tako velika zasedba simfoničnega orkestra je redek pojav tudi v večjih glasbenih središčih in je za Trst posebna redkost. Pri tem ne gre samo za množino sodelujočih, marveč za izenačeno in uravnovešeno umetniško kakovost instrumentalnih skupin, ki se zlivajo v homogeno orkestralno telo.

Dirigent Samo Hubad, ki vodi ta orkester, je izkušen mojster taktirke. Kot tak priznan tudi zunaj Slovenije, celo na Daljnem Vzhodu, kjer je žel nedavno visoka umetniška priznanja. Z malenkostnimi vnanjimi gibi izvablja iz svojega orkestra prefinjeno izvajanje. S sugestivno voljo umetniške sposobnosti prenaša svoj poustvarjalni zasnutek glasbene umetnine na orkestersko telo. S tem ustvarja tesen spoj med izvajalci in poslušalci.

Sporod je obsegal razen Srebotnjakove »Kraške suite«, ki je bila novost za Trst, še Mendelssohnov »Violinski koncert v e-molu« in Musorgskega ciklus »Slike z razstave« v Ravelovi instrumentaciji. Kot prvo točko so izvajali Srebotnjakovo Suito. Srebotnjak je zelo plodovit sodobni skladatelj, ki se pri tej skladbi poslužuje prostega, atonalnega izražanja, posebno v prvem stavku »Bori« in tretjem »Samota«. Njegov slog je prost in se ne veže z nobeno določeno stilno smerjo, vendar pa je v svojem snovanju sodoben. Njegovo pestro slikanje mladostnih vtisov in spominov je posebno značilno za drugi stavek te Suite »Lipicanci«, v katerih se občuti ritem jezdeca v galopu in pokanje biča. Tretji stavek »Samota« je pisan samo za godala v prosti fantazijski meditativnosti, polni globokega čustvovanja. Zanimiv je tudi »Finale« s preganantno temo, ki jo načnejo trobila in končno tudi pihala. Končuje se s kontrapunktično izpeljavo v lepo zaključeno celoto v razigranem plesnem ritmu, ki prinaša motiv iz »Borov«.

Orkester je izvajal to Suito z iskreno doživestostjo. Potem je sledil Mendelssohnov »Violinski koncert v e-molu«, čigar violiniski part je izvajal odlični virtuoz, tržaškemu kulturnemu občinstvu že znani violinist Dejan Bravničar. Njegova ne-

oporečna, blesteča igra ne pozna tehničnih težav. Njegova violinska in še posebno lokova tehnika segata do vrhunca umetniškega oblikovanja. Zato je bil deležen trajnih aplavzov, ravnotako tudi dirigent in orkester, ki sta ga spremljala.

Koncert so zaključile Musorgskega »Slike z razstave«, s katerimi je dosegel orkester višek svoje umetniške storilnosti. Odveč bi bilo omenjanje lepote teh prekrasnih umetnin, ki so dosegle ogromen uspeh pod Hubadovo taktirko. Zadnja slika tega ciklusa »Velika kijevska vrata« je vzbudila prekipajoče navdušenje s svojo veličastnostjo, tako da so morali izvajalci ponoviti del slike.

Aplavz je bil iskren in resnično občuten. Prekrasen večer, ki bo ostal v najlepšem spominu.

K. S.

* Zaradi praznikov, ki so povzročili v tiskarni časovno stisko pri izidu prejšnje številke, prinašamo poročilo šele sedaj. Ur.

ZANIMIVO ARHEOLOŠKO ODKRITJE

Neka francoska arheološka misija je odkrila v kraju Ajhanum ob reki Pañ v severnem Afganistanu napise v grškem jeziku. To so prvi napisi v grščini, ki so jih našli v Srednji Aziji.

Vodja odprave, profesor Paul Bernard, je izjavil, da ti napisi prvič konkretno poročajo o znamenitem kraljestvu Batriana, ki je cvetelo, ko sta se grška in orientalska omika skladno spojili na tamkajšnjem področju. To je bilo med četrtil stoletjem pred Kristusom in drugim stoletjem po Kristusom.

Koncert skupine „Capella Monacensis“

Nemški kulturni institut je odprl 26. t. m. svojo letošnjo koncertno sezono z gostovanjem glasbenega združenja »Capella Monacensis« iz Münchena, ki ga vodi dirigent Kurt Wienhöppl. To umetniško združenje se posveča gojitvi srednjeveške in renesančne glasbene ustvarjalnosti z uporabo izvirmih glasbil in ki predstavljajo danes pravo redkost dragocenih glasbeno-zgodovinskih vrednot. »Capella Monacensis« razpolaga z bogato zbirko glasbil, ki so bila v tedanji dobi v rabi, od preproste žvegle, vsakovrstnih kljunastih flavt (od sopranske do globoke basovske flavte), prečne flavte, dulciana, fidule (predhodnika današnje violine), viole da gamba, renesančne lutnje do vsakovrstnih tolkal in zvočil. Iz takratnih preprostih glasbil so se v teku petih stoletij razvile vse vrste pihal in trobil, ki jih srečamo danes v koncertnih dvoranah v dognanih oblikah tehnične popolnosti.

V tej umetniški skupini sodeluje devet instrumentalistov in pevski kvartet: sopran, alt, tenor in bas-bariton. Na sporedu sta bila zastopana med drugimi skladatelja slovite nizozemske šole Guillaume Dufay in Johannes Ockeghen, iz beneške šole

pa Giovanni Gabrielli. Dufay je markantna osebnost 15. stoletja in je zelo pomemben za razvojno smer nizozemske šole. V njegovih skladbah se uveljavlja polifonija v vsem svojem blesku, kar smo občudovali v njegovi vokalno-instrumentalni skladbi »Bon jour, bon mois« in še posebno v otožni pesmi »Le jour s'endort«. Tudi Josquin Despres je užival sloves velikega skladatelja tedanje dobe. Njegove skladbe so plod izredne tehnične dovršenosti in polne izrazne sile, kar se občuti v njegovi instrumentalni skladbi »Vive le Roi«. Ugajala je posebno Heinricha Isaaka vokalno instrumentalna skladba »Lamento funebre« Senfl je v svojem ustvarjanju prvobitnejši od Isaaka. Znal se je prilagoditi ljudskemu tonu, kar priča njegov Motet »Christ ist erstanden«. V tej skladbi so pokazali münchenski umetniki mojstrsko obvladovanje svojih glasbil. Posebno pa se je uveljavila harmonična skupnost odličnega pevskega kvarteta. Sledila je še cela vrsta motet in priložnostnih skladb, nanašajočih se na vsakdanje ljudske navade tedanje dobe. Zelo je ugajala skladba iz 15. stoletja »praznovanje svetega Martina« s svojim živahnim šegavim občutjem.

Vsak član tega zanimivega združenja je dovršen umetnik na svojem glasbilu. Posebne omembe je vreden pevski kvartet, ki ga odlikuje vzorna glasovna zlitost.

To, kar so nam dali uživati ti umetniki, pomeni svojevrstno doživetje. Le redkokdaj se nam ponudi priložnost, da bi srečali izvrstna antična glasbila in prislunili njihovim očarljivim zvokom, ki nas vsaj za hip povedejo v cvetočo dobo takratnega glasbenega ustvarjanja.

Številno občinstvo, ki je z vidnim zanimanjem sledilo izvajanju sporeda, je nagradilo umetnike z iskrenim odobravanjem in hvaležnostjo za tako poučni koncertni večer, ki je pomenil res nenobno doživetje.

K. S.

DOBER ZNAK

V Moskvi so odprli te dni samostojno razstavo slikarja Roberta Falka, nad katerim se je leta 1962 razjezil Hruščov, ko si je ogledal njegovo sliko, češ da ni nič vredna, ker je preveč zahodnjaško moderna. Falk razstavlja zdaj sto slik in risb.

Njegovo sedanjo razstavo si zahodni komentatorji razlagajo kot Falkovo rehabilitacijo. Vsekakor je dober znak.

RAZSTAVA SLIKARJA ANDREJA KOŠICA

Goriški slikar Andrej Košič je po štirih letih spet priredil samostojno razstavo v našem mestu, v Rossonijevi galeriji. To je že njegova deseta samostojna razstava.

Razstavil je pokrajine z Goriškega in s Krasa, pa tudi z gorã in pokrajine pod snegom. Kritiki so mu priznali, da je od svoje zadnje razstave zelo napredoval, prdvsem tudi v barvnem pogledu; postal je v barvah bolj umirjen, zato pa bolj harmoničen.

Ta razstava je dokazala, da je Košič pokrajinar in predvsem, da pelje njegova pot navzgor.

„Cankarjeva publicistika in Trst“

Založništvo tržaškega tiska v Trstu je izdalo kot ponatis iz »Primorskega dnevnika« brošuro »Cankarjeva publicistika in Trst — ob devetdesetletnici Cankarjevega rojstva«. Avtor je dr. Fran Vatovec.

Brošura obsega 40 strani zelo drobnega tiska in vsebuje torej precej kulturnozgodovinskega gradiva. Cankarja nam prikazuje tudi kot publicista ter razkriva marsikaj takšnega, kar širši javnosti doslej ni bilo znano in morda tudi literarnim zgodovinarjem ne. Predvsem je spoznati iz brošure, da je bil Cankar z obema nogama v publicistiki, branil pa se je postati časnikar.

Vatovec poudarja misel, da je bila Cankarju pri srcu le socialistična publicistika in socialistični listi. Edino tam da je rad sodeloval. Nedvomno Vatovec kot znan strokovnjak za zgodovino slovenskega tiska dobro pozna dejstva, vendar ima bravec vtis, da le nekoliko pretirava v ho-

čankar nekajkrat na obisku v Trstu in ostal v dobrih odnosih s tržaškimi kulturnimi delavci in časniki ter je pri nekaterih socialnodemokratskih listih tudi sodeloval.

KNJIGA P. TRUHLARJA O VLOGI LAIKOV V CERKVI

Italijanska založba »Borla« je izdala knjigo slovenskega pisatelja in pesnika jezuita Karla Vladimírja Truhlarja »L'ora dei laici« (Ura laikov). Knjiga obravnava pomen večje vloge laikov v Cerkvi po zadnjem vatikanskem vesoljnem cerkvenem zboru.

Po mnenju ocenjevalcev je delo važno, ker osvetljuje novo smer cerkvenega življenja, zlasti življenja laikov v Cerkvi, v skladu s konstitucijama »De Ecclesia« in »Gaudium et spes«. To delo je zlasti koristno za tiste, ki bodo skušali v praktičnem življenju izvajati nova navodila, določena na »vaticanskem cerkvenem zboru«. Knjiga obsega 136 strani.

GOSPODARSTVO

Vinski trgovec iz Gorice pred sodiščem

Rečeno je bilo, da bo proces proti vinskemu trgovcu zaključen 27. oktobra, saj je bil dovoljkrat že odložen. A 27. oktobra je bil zopet odložen, in sicer za nedoločen čas. To pa večkrat pomeni, da je zadeva brez odločbe arhivirana. Ali bo tudi v tem primeru tako?

Zadeva pa je naslednja. V Gorici se je pojavil vinski trgovec iz notranjosti države in začel s trgovino na debelo. Ni kupoval pa domačih vin, ker so predraga, marveč le vina iz svoje ožje domovine na Jugu ali iz pokrajin, kjer ima vino le polovično ceno kot pri nas. Do tu je bilo vse dobro in prav.

Zadeva se je spremenila, ko je trgovec začel prodajati. Vsak trgovec pa dobro ve, da tukajšnji pivci zahtevajo domače vino: hočejo rebulo, hočejo briški rizling, tokajca, pinot, verduca in zelena in druge vrste, ki so tipične za naše brdnate kraje. Kaj je v tem primeru lažje, kot ponuditi recimo, vino iz Emilije za števerjansko vino, po katerem je kupec vprašal. Skladišče ima vedno vsa vina, čeprav nadomešča recimo z emilijanskim vinom vse bele briške ali domače sorte.

Pred prvo svetovno vojno, to je še pod Avstrijo so bili v Gorici štirje vinski trgovci. Od tistih je kakšen ostal še do danes. V prvem povojnem desetletju pa je število vinskih trgovcev narastlo preko 100. Med temi je bil tudi marsikateri spreten trgovec in je začel prodajati gostilničarjem vino na pletenke - flaškone, pozneje se je ta trgovina podrobila na steklenice. S tem načinom trgovine je bil zadan hud udarec našim vinogradnikom. Prej je gostilničar gledal, da si je takoj po trgatvi zagotovil približno toliko vina, kolikor je mislil, da ga bo razpečal. Imel je tudi lastne sode in klet. Tako so nekateri goriški gostilničarji že v jeseni kupili po 200, 300, tudi 500 in več hl domačega vina in s tem ustvarili domači vinski trg. Danes so redki, ki se držijo še starih navad. Saj jim tudi treba ni, ko pa dobijo v skladišču poljubno število pletenk, tudi samo eno in še dostavljeno na dom. Poleg tega so nekatera skladišča, ki dajejo tudi na kredit: Kreditirajo 5 računov — faktur, komaj šesto plačajo. Na ta način je bil pri nas uničen vinski trg, tako

da na vprašanje »kako je z vinom« moraš odgovoriti »ne vem«. K večjemu lahko pripomniš, da je ta in ta svoje vino prodal po toliko in toliko.

Proti goriškemu trgovcu, ki je zdaj pred sodiščem, je nastopil Urad iz Conegliana (Treviso), ki ima med drugim tudi nalogo odkrivati ponarejanje vin. Prijavil ga je sodišču na osnovi zakona »o zaščiti imena zlahtnih vin«. Dokazano je, da je omenjeni trgovec prodal v enem letu nad 16.000 hl vina, kar je mnogo več kot 10% vinske proizvodnje v goriški in tržaški pokrajini — prodajal je tudi na Tržaško. Če je naš mož zaslužil pri litru samo 10 lir, je znašal dobiček v enem letu 16 milijonov lir. Sko-

do pa so imeli naši vinogradniki na stotine milijonov, ker so morali svoje vino zametavati.

Koliko je naše vino vredno, so pokazale vinske razstave v zadnjih letih. Na teh so slučajno pokušali vino tudi turisti iz notranjosti države, ki so kupili kakšno pletenko vina in vzeli s seboj, potem pa naročajo še. Naš Gradnik iz Plešivega dobi največje nagrade, kjer se pojavi s svojimi vini. Dobroto naših vin kažejo osmice. Le pojdite poslušat, kaj govorijo pivci v osmicah, kjer točijo pošteni vinogradniki. Najvišje odlikovanje pa so dobila naša vina od Vinoteke v Sieni, ki je prva ustanova v državi za ocenjevanje dobrote vin, katere potem hrani v svojih skladiščih: Pred mesecem dni jih je odobrila za vso državo 13, od teh jih je bilo 7 iz naših krajev.

In kaj s procesom v Gorici, ki je bil odložen na nedoločen čas? Na noben način ne smemo tega procesa izgubiti izpred oči, ker ta zadeva ni samo strogo gospodarska, marveč tudi politična.

Potrošnja evropskega sira v ZDA

Nedavno preučevanje trga s sirom v ZDA je dovela do teh spoznanj: 20 do 30% Amerikancev uživa samo sir, ki je bil uvožen iz Evrope, vsak 10. potrošnik pa ni imel pojma o evropskem siru. Letni uvoz sira v ZDA znaša okoli 350.000 stotov. Največ ga pride iz Italije, ki je lansko leto prodala v ZDA 59.000 stotov samo ovčjega sira. Na drugem mestu je Francija s svojim Roquefortom. — Potrošnja sira v ZDA na splošno raste, a je v glavnem krita z višajočo se domačo proizvodnjo ter padajočim izvozom, ki je od 300.000 stotov letno padel skoraj na nič.

IZVOZ ITALIJANSKIH VIN

V prvi polovici tega leta je dosegel izvoz 1.535 tisoč hl ali 130.000 hl več kot lani v istem času. Izvoz vina je narastel po količini za 3,4%, izvoz vermuta pa za 30,7%. Ker pa so bile dosežene pri vinu boljše cene, pri vermutu pa slabše, je narastel izkupiček za vino za 20,8%, izkupiček za vermut pa le 22,6%.

SVININE JE PREMALO

Pred nekaj meseci je bilo na svetovnem trgu preveč svinine, danes pa povprašujejo po isti. Povprašujejo pa predvsem Nemci in Irci. Slednji pa imajo mnogo preveč govejega mesa, katerega s težkočami oddajajo.

STUDIJ NA KMETIJSKI IN VETERINARSKI FAKULTETI

To šolsko leto se je zelo povečal vpis dijakov na kmetijsko fakulteto, na katero se je vpisalo 3.120 slušateljev. Vedno manj pa se vpisujejo na veterinarsko fakulteto, in sicer je število slušateljev padlo na 570.

ZBOROVANJE ZA AFRIŠKO ŽIVINOREJO V RIMU

Pri Italijanskem zavodu za Afriko v Rimu je bilo zborovanje živinorejskih izvedencev 12 afriških držav: Mali, Somalija, Slonokoščena obala, Sudan, Mauritanija, Nigerija, Kongo, Čjad, Volta, R.A.U., Kenija in Tunizija. Predmet razpravljanja je bilo vprašanje, kako organizirati, poglobiti in razširiti živinorejo, da bo nudila več mesa za zboljšanje prehrane ljudskih množic v nerazvitih državah in za izvoz.

PRIDELOVANJE SLADKORNE PESE

Evropska gospodarska skupnost je dovolila Italiji, da v 10 letih preuredi svojo proizvodnjo sladkorja. Po tej dobi bo uveljavljena enaka cena za sladkor v vseh državah EGS. Danes je namreč v Italiji sladkor najdražji in se bo moral za precej poceniti.

Ali bo mogoče poceniti sladkor v Italiji? Draginja sladkorja v Italiji povzroča ročno delo in za pocenitev sladkorja je zato potrebna mehanizacija dela, kot je v glavnem že izvedena v drugih državah, kar kaže naslednji pregled:

država	površina (ha) pod slad. peso	odstotek mehanizacije
Italija	275.000	20
Belgija	60/65.000	85
Danska	60/70.000	100
Francija	400.000	90
Holandska	90.000	100
Nemčija	300.000	95
Vel. Britanija	175.000	95

Če hoče Italija dohiteti ostale države, mora svojo mehanizacijo pri obdelovanju sladkorne pese početriviti ali še več. Če pa se izvede takšna mehanizacija, bo ostalo nezaposlenih veliko število poljskih delavcev. Zato rešitev problema ni tako enostavna. Po 10 letih ni niti misliti, da bi država mogla na kakšen način ščititi lastno proizvodnjo sladkorja.

Sadno drevje se bo v kratkem golilo...

Kakor hitro se bodo ogolile breskve, jih moramo poškopiti proti kodri in smoliki. Za škropljenje uporabljamo mezene, in sicer 1/2 kg mezene na 100 litrov vode. Vedno premešamo učinkujočo snov — tu me-

zene — v majhni vodi, npr. 1/2 kg mezene v 5 do 10 litrih vode, nakar premešamo to mešanico z 90 ali 95 litri vode, tako da dobimo 100 litrov škropiva. Škropimo z navadnimi nahrbtnimi ali motornimi škropilkami.

Breskve spadajo med koščičarje, ker ima plod v sredi kost. Med te pa spadajo tudi češnje, češplje, marelice, slive, renklodi in še druge sadne vrste. Tudi te napada smolika in enka vrsta kodre. Zato bomo opravili zelo koristno delo, ako bomo poškopili z mezene tudi to sadno drevje. To pa takoj, kakor hitro se drevesa ogolijo. Proti koncu zime bomo še enkrat škropili in ptem bomo imeli zdrava drevesa.

NAGRADE ZA KORUZO

Goriško pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo je razpisalo že pred časom nagrade za najboljšo pridelovavce koruze. Prijavilo se je 80 pridelovavcev. Posebna komisija si je že ogledala pridelek in je izračunala hektarski donos. Zaradi deževja je nekoliko manjši od lanskega, vendar pa dosega ponekod po 100 stotov na hektar. Odbranih je 21 tekmovalcev za nagrade, ki bodo razdeljene ta mesec. Prva nagrada znaša 150 tisoč lir, zadnja pa 29 tisoč.

Spomini iz prve svetovne vojne

■■■ 24 ■■■ BRUSILOVA OFENZIVA SPOMLADI 1916 ■■■■ Inž. J. R. ■■■■

Pokrajina pa ni bila lepa. Nekam težka je, premalo živa. Premalo gozdov in gozdičev, malo posameznih dreves, premalo oziroma nič sadnega drevja, manjkajo naše vasice z radovednim ogledavim zvonikom in cvetnimi okni. Tam le je kup hiš, očitno središče kakšnega veleposestva, tam zadaj pa vasica, od koder hodijo ljudje na delo k »pamješčiku«. Tudi tu ni videti sadnega drevja, mogoče je tam kje zadaj, tu ob glavni cesti bi morda sadje pokradli. Tudi smrek in borov ni videti. Sami listavci. Kamor pogledaš, se ti odpira stepa, delno obdelana, z njivami, delno pa so boljši pašniki. Travniki to niso, ker štrli iz ruše pregest in prevelik plevel. Na njivah sta ječmen in pšenica že požeta, oves so želi na par krajih, na mnogih njivah pa je rastla koruza, gotovo je tu tudi polenta doma. Tudi krompirja je mnogo zasajenega. Na nobeni njivi nisem opazil detelje.

Rad bi bil kaj vprašal Ivana Čumaka, a kako, ko je pa tako skrbno pazil, da bo z vajetmi takoj pregnal kakega sitnega obada ali veliko svetlo muho. Dosti tega mrčesa je mučilo žrebca, ki si z repom nista mogla pomagati, ker sta ga imela zvitega v voz. Sledov biča ni bilo opaziti na nju-nih hrbtih in najbrž ju stari Čumak ni nikdar ošvrknil. Navajena pa sta na njegove besede in se jim takoj pokorita.

Nikolaj Stepanovič je vstal s svojega sedeža v košu, se raztegnil in si ogledoval stepo. Nagovoril je Čumaka in kolikor sem razumel, mu je govoril o »traktirju« v Bulbokih. Potem je skušal govoriti nemški in mi nekaj povedati. Iz njegovih besed sem razbral, da bomo kmalu sredi poti, to je v Bulbokih, kjer bomo počivali par ur in nakrmili konje. Pa tudi sebe! Mogoče pa se bomo ustavili tudi več časa, ker se

jasni in bo mogoče sonce pripekalo. V hudi vročini pa ni mogoče naprej. Skoda žrebcev! Slušati je bilo žvižg lokomotive. »Eto stacija Bulboki.« To sem pa kar razumel, da je to postaja Bulboki. Niti sanjalo se mi ni, da se že iz Benderi ves čas vozimo vzdolž železniške proge, ki vodi v Kišinjev, gubernijsko mesto Besarabije. Vlak je vozil iz Kišinjeva v Benderi. Kmalu se je pokazal kraj Bulboki in nedaleč od ceste je stal traktir istega imena. Obrnili smo tja in skozi velik obok je Čumak zavozil na dvorišče, spravil voz pod lopo, žrebca pa v hlev.

Tu sem se zaljubil, a ne v barišnja malakanko — čeprav je bila čedna in se mi je zelo ljubko nasmehnila in jaz enako njej, marveč v Nikolaja Stepanoviča. Na zunaj je res izgledal neroda, a je imel zlato srce. Ali ni ta človek že prejšnji dan naročil kosilo za tri in za ob dveh popoldne? Zato je hotel, da odpotujemo iz Benderi ob 10. uri, da bomo ob 2. uri v Bulbokih. Ko nas je gospodinja zagledala, je takoj pokri-la mizo v mali boljši gostinski sobi. Nikolaj Stepanovič ji je povedal, da smo v štiri in naj kosilo razdeli na štiri dele, to je za nas tri in za voznika, ki je pod lopo pri vozu, katerega ni priporočljivo pustiti brez varstva. Vojna je in ciganov je mnogo naokrog. Sedli smo za mizo in gospodinja je prinesla »sup«. Ni bilo težko ugotoviti, da je skuhala na kurji juhi malo ješprenja in par krompirjev. A ni bilo slabo, ker je bilo pravilno soljeno. Drugi hod pa je bila kuhana kura in piré-krompir. Tudi to ni bilo slabo. Potem je Nikolaj Stepanovič postavil na mizo v Benderih kupljene klobase, »brinzo« in »buločko« ter naročil gospodnji, naj prinese samovar. On je še jedel od brinze in buločke

ter pil čaj, barišnja in jaz pa sva samo pila. O jaz bi že popil, prav rad celo, kozar-ec vipavskega zelena ali briške rebule ali dunajskega piva. Bolje pa je, da o vinu molčim, da ne pride na mizo zopet kakšna sinočna krimska »specialiteta«. Ravnotako je bolje, da molčim o pivu. Najbolj zanesljiv je čaj, ker voda in sladkor sta skoraj gotovo pristna.

Vreme pa se je res spremenilo, a ne na jasno s pripeko. Od leve strani, po mojem nekako od ustja Donave, so se preHITEVALI črni oblaki in če veljajo tukaj isti vremenski zakoni kot pri nas na Goriškem, bo toče na pretek. Omenil sem to Nikolaju Stepanoviču, ki je odvrnil, da ne bo toče, marveč samo hud naliv. Imel pa sem jaz bolj prav kot on. Po redkih velikih kapljah se je med hudo nevihto usula precej debela toča, čemur je sledil srednje močan dež. Izgledalo je, da bo trajal. Tedaj zagleda Nikolaj Stepanovič na zidu visečo kitaro, jo sname in jo začne uglašati. Uredil jo je kaj kmalu in zapel z zelo prijetnim glasom:

Sonce vzhodit i zahodit,
a v majèj tjurmè temnò,
dnjom i nočju časovlje
steregùt mnje u aknò ...
... eèh!

(To pesem »izgnanca v Sibiriji« je v dobi fašizma priredil mučenik Lojze Bratuž za goriške pevske zборе.) Izpustil pa je bistveno, to je končni »eèh«, v katerem je »e« razvlečen, a vedno močnejši in se konča odsekano, kot udarec kozaške nagajke.

Z »barišnjo malakanko« sva hvaležno nekoliko poploskala in Nikola Stepanovič je bil ganjen, jaz pa sem se čudil, da sem vse razumel in da sem si takoj zapomnil melodijo s skoraj vsem besedilom. Pozneje sem jo večkrat slišal. Nikolaj Stepanovič je — najbrž nalašč — hotel preizkušati mojo splošno izobrazbo in me vprašal, če poznam kakšnega ruskega pisatelja. (Dalje)

Pokristjanjenje Slovencev

(Nadaljevanje s 3. strani)

ali groza. Buynost vejevja pa je v zvezi s pojmom rodovitnosti in brstenja ter rasti, zato so izražali (in še izražajo) Skandinavci to z glagolom gro (izg. gru), ki pomeni: bujno rasti, bohotati, zarasti se, zabrazgotiniti se, prirasti. V stari islandščini, v kateri so pisane sage, pa je pomenila beseda horgr kup kamenja ali svetišče iz lesa ali kamna, prvotno (še na Norveškem, pred kolonizacijo Islandije) pa gotovo tudi sveto drevo. Na Islandiji, kot znano, ni gozdov, zato je med tamkajšnjimi naseljenci tudi beseda horgr spremenila svoj prvotni pomen in se je ta prenesel na kup kamenja ali na umetno, primitivno kamenito ali leseno svetišče boga Hora ali Horanta (Koranta).

V splošnem so pomenile v stari norveščini in islandščini besede s koren timer, hro- ali hrae- iste ali podobne pojme kot slovenske besede na hra-, hre-, hro- ali hru-. Tako je npr. beseda hraki pomenila isto kot slovenska beseda hrakelj, izpljunek ob hrakanju ali hrkanju, hralkr pa je pomenilo hrakati ali hrakljati.

Da so nekdanji »Solvendci« in vsi Skandinavci tudi žrtvovali bogu Korantu, dokazuje v skandinavskih jezikih beseda skörd (izg. šörd ali žörd, pri čemer pa glasu r skoraj

ni slišati), v slovenščini pa beseda žetev, ki izhaja iz nje in pomeni isto. Iz besede skörd je nastala tudi slovenska beseda žrtev. To pomeni, da so darovali »Solvendci« bogu Korantu od tistega, kar so poželi in pridelali. Kako so to žrtvovali, ne vemo, gotovo pa se je ohranil kak spomin na to v slovenskih ljudskih navadah in verovanjih in bodo etnografi morda lahko to odkrili.

Drugo vprašanje je, če so imeli »Solvendci« tudi posebne duhovnike boga Koranta. To je zelo verjetno in to nam posredno potrjuje ta dve besedi: beseda žrec, ki najbrž izhaja iz besede žrtev (skörd-žörd-žrec) in beseda prost, katere prvotni pomen je zelo verjetno odgovarjal skandinavskima besedama präst (duhovnik) in prost (prošt, evangeličanski superintendent). Da ima danes ta beseda v slovenščini tak pomen, kot ga ima, to je »svoboden, brez obveznosti«, je najbrž posledica tega, da je bil to sploh njen prvotni pomen tudi v skandinavščini, ker je najbrž pomenila duhovnika — žreca, ki je bil zaradi svojega duhovniškega opravila in dostojanstva razbremenjen drugih obveznosti, npr. dela za srenjo, udeležbe pri vo'nih pohodih, morda tudi raznih daja'ev za skupnost (davščin) itd. Imel pa je verjetno celo pravico do nabirke, kot dokazuje še danes

slovenska beseda bera. »Po beri« sta hodila pred zadnjo vojno (in morda hodita kje še danes) kaplan in cerkovnik po farah na Slovenskem in vsakdo jima je dal nekaj zrnja, jajec, prekajeno svinjsko pleče ali kak drug kos mesa iz »tunke«, skoraj nikoli pa ne denarja, kar pomeni, da mora biti ta navada zelo stara in da izvira še iz časov, ko sploh še niso plačevali z denarjem ali pa je bil ta izredno redek. (Da pa so »Solvendci« že zgodaj spoznali kovani denar, dokazuje izraz kova (izg. kuva), ki je skupen Skandinavcem in Slovincem in pomeni prvim kovance, drugi pa ga imajo prav tako v besedi kovanci, pa tudi v besedah kovati in kovina, podkovati, podkev itd.). Beseda bera se je res v istem pomenu kot v slovenščini ohranila tudi v skandinavskih jezikih. V švedščini pomeni bära: nositi, prinašati, skupaj znašati, zbirati; in bärja (izg. bärja): spravljati (pridelke), reševati itd., kar ima sveda spet zvezo s slovenskima besedama brati, npr. grozdje pri trgatvi, in bera, pa tudi z glagolom pobirati npr. klasje na njivi po žetvi, sadje pod drevesom, zbirati itd.

Tudi slovenska beseda prošt je torej najbrž mnogo starejša in mnogo bolj pristno slovenska, kakor se je doslej mislilo (kljub sorodni nemški besedi Probst), in je direktno v sorodu s skandinavsko besedo präst, pa tudi s slovensko besedo prost.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Razdelitev nagrad najboljšim na 9. slovenskih športnih igrah

S tradicionalnim finalom v moški in ženski odbojki so se 3. t. m. končale letošnje 9. slovenske športne igre na Tržaškem. Ta največja zamejska slovenska športna prireditelja, ki se je pred slabim desetletjem rodila kot neobgljeni Športni dan, se je do danes razrasla v manifestacijo, ki je na športnem področju največja celo v našem celotnem deželnem merilu. Letos so naši tukajšnji športniki prebili mejo tisoč prijavljenov, saj se je prijavilo za nastope kar 1216 športnikov iz 19-ih društev, od katerih so bila tri tudi z Goriške. Razveseljivo je, da se v velikem številu prijavlja zlasti okoliška mladina, saj je bilo večina društev — namreč 10 — okoliških.

Tekmovalni spored je bil izredno razvejan: obsegal je 70 športnih panog in disciplin. Bil je dostopen za vse stopnje športnikov: najmlajši prijavljenec je bil star 6 let, najstarejši pa nad 80 let. Največ tekmovalcev je prijavilo športno društvo Breg: 250, nato pa so sledili: »Cankar« 191, »Škamperle« 172, »Sokol Nabrežina« 154, »Barkovlje« 84, »Kras« 78 itd.

Razumljivo je, da je tako zahtevna organizacija, ki jo je vodilo v celoti nepoklicno in pogosto improvizirano osebje, od časa do časa pokolebala. Moramo pa reči, da so bili organizatorji v celoti kos svoji težki nalogi in da je bil potek tekmovanj v glavnem reden, k čemur pa so prispevala tudi nastopajoča društva, ki so znala ceniti pomembnost te manifestacije za našo manjšino.

Prireditelji so razdelili 17 pokalov nad 200 diplom. Pokale so darovale razne ustanove in posamezniki, razen tega pa so bile med najboljše tekmovalce razdeljene knjige (dar SPZ) in vstopnice za gledališke predstave (dar SNG).

Pokale so letos dobili:

»Škamperle«:

Za igro med dvema ognjema za najboljše mladinske rezultate za najboljše ženske rezultate za najboljše odbojcarske rezultate za najboljše atletske rezultate za najboljše namiznoteniške rezultate za najboljše celotne rezultate.

»Sokol«:

za najboljše moške rezultate za najboljše plavalne rezultate za najboljše okoliško društvo, »Breg«:

za najštevilnejšo mladinsko udeležbo za največje število udeležencev za najboljše nogometne rezultate, SPDT:

za najboljše rezultate v POP

za zmagovito ekipo v POP

»Zarja«:

za zmagovito ekipo članov v nogometu,

»Kolarič«:

disciplinski nogometni pokal

»Škamperle« je torej dobil 7 pokalov, »Sokol« 3, »Breg« 3, SPDT 2, »Zarja« 1, »Kolarič« 1.

S podelitvijo pokalov so se končale 9. slovenske športne igre v Trstu. V prihodnjih dneh bodo sklicani predstavniki vseh nastopajočih društev, da bodo kritično pretresli potek in organizacijo letošnje manifestacije, z namenom, da bi prihodnje 10. jubilejne slovenske zamejske športne igre uspele še bolje in ob še večji udeležbi tekmovalcev ter zanimanju občinstva kot letos.

Največ zaslug za tak uspeh letošnjih Slovenskih športnih iger na Tržaškem ima športno združenje Bor.

Zaključnega večera 9. slovenskih športnih iger se je udeležila izredno velika množica slovenskih mladincev in mladink. Bila je zares velika manifestacija življenjskega optimizma naše mladine. Kdor se je udeležil, se je moral nujno navzeti nekaj tega optimizma in se prepričati, da ni prav nobenega razloga, da bi obupavali nad nadaljnjim obstojem in razvojem slovenskega ljudstva v zamejstvu.

Pred svečano podelitvijo nagrad je imel lep govor požrtvovalni in podjetni predsednik SZ »Bor« g. Dušan Košuta. Obrazložil je cilje in namene slovenskih športnih iger, pohvalil je vse nastopajoče atlete in atletinje, se zahvalil vsem organizacijam, tisku in občinskim upravam, zlasti županoma iz Nabrežine in Doberdoba, za sodelovanje ter povabil vso slovensko mladino, naj se še v večjem številu udeleži prihodnjih jubilejnih 10. slovenskih športnih iger.

Odbojcarski in nogometni turnir v okviru tekem za memorial „M. Filej“

V ponedeljek zvečer se je zaključil v telovadnici v ulici Orzoni odbojcarski turnir. Pet ekip se je, kakor je že poročalo časopisje, več večerov ognjevito bojevalo za doseg pokala. Že po prvih tekmah se je izkazala premoč sovodenjskega moštva. Poleg odličnih igralcev Prinčiča in Cotiča, je bilo to moštvo sestavljeno že iz drugih dobrih igralcev. Porazilo je vsa ostala moštva, razen skavtov z 2:0 (skviti so zgubili z 2:1). Tako so si res zasluženo osvojili pokal »M. Filej« za leto 1966. Od ostalih ekip se je predvideval, da bo ekipa Mosta (sestavljala sta jo odlični igralci Valentinčič in Sušič) ali pa ekipa Alojzijevišča (med njimi dobra igralca Soban in Antonič) zasedla ostala častna mesta. Toda letos so pripravili pravo presenečenje Števerjanci, ki so premagali tako skavte kakor igralce Mosta in si tako zagotovili drugo mesto, kljub temu da so nato v nezanemljivi igri podlegli Alojzijevišču, ki pa je bilo izločeno iz boja za drugo ali tretje mesto, ker je doživelo tri poraze (s skviti, Sovodnjami in Mostom). Tako so Števerjanci dokazali, da tudi ekipe ki nimajo vrhunskih igralcev, lahko z dobro voljo veliko dosežejo. Lestvica je naslednja: 1. Sovodnje; 2. Števerjan; 3. Most; 4. Alojzijevišče; 5. Skviti.

NOGOMETNI TURNIR

Prvega novembra so bile v Sovodnjah izločilne tekme nogometnega turnirja. Srečali sta se ekipi Podgora, Livada in Sovodnje ter Alojzijevišče. Zmagovalca sta bila Livada in Sovodnje, ki sta se za pokal spoprijela v petek, 4. novembra, na igrišču v Sovodnjah. Ker so sestavljali ekipe priznani nogo-

metni igralci, je bila finalna tekma precej živa in napeta. Zmagali so Sovodnjenci z 1:0 in si s tem priborili že drugi pokal na tekmah »Memorial M. Filej«

—0—

V torek so se pričela tekmovanja v namiznem tenisu. Sledil bo turnir v košarki. V nedeljo, 20. t. m., bo tekma čez drn in strn v Števerjanu, s katero bodo zaključena letošnja tekmovanja za memorial »M. Filej«.

Da je bila letošnja prireditev uspešna, smemo trditi zato, ker so sodelovale domala vse naše vasi z Goriškega. Seveda bi lahko še marsikateri atlet pokazal dobro voljo, vendar moramo vedeti, da š. d. Olimpija ne razpolaga s posebnim kadrom organizatorjev in trenerjev, ki bi lahko po vseh kotih, kapilarno, nabrali igralcev. Vseeno pa so bili Katoliški dom, stadion na Rojcah in telovadnica v ulici Orzoni ob tekmovanjih prava bojna polja, kjer so se merile moči naših mladih fantov. Če bi hoteli številčno povedati, koliko fantov je do sedaj sodelovalo, bi to zgledalo nekako takole: V atletiki jih je sodelovalo približno 50, v streljanju 40, v nogometu 45, v odbojki 35. Kakor smo že navedli, se morajo nekatera tekmovanja še vršiti.

Zeleti bi, naj bi ta uspeh zbudil še v tistih vaseh smisel za šport, ki do sedaj še niso sodelovala; tako bi športna tekmovanja tudi na Goriškem postala prava manifestacija slovenske mladine.

Nato je dekleta v slovenski ljudski noši prebralo čestitki, ki sta ju ob zaključku iger poslali organizatorju iger in našim športnikom Slovenska skupnost ter Slov. kulturno-gospodarska zveza.

Od predstavnikov oblasti so se zaključne manifestacije udeležili župani iz Nabrežine, Doline in Zgonika, prisotni so bili dalje deželni svetovavec Jože Škerk in tržaški občinski odbornik Dušan Hreščak ter predstavniki mnogih kulturnih ter športnih organizacij.

ZMAGA IN PORAZ BOROVCEV

Odbojcarska šesterka »Bora« je v nedeljo sijajno in skoraj nepričakovano premagala odlično moštvo »Robur« v Ravenni s 3:0. Tisti, ki so gledali tekmo, so izjavili, da so Borovi fantje zares dobro igrali, kar je tem pomembnejše in tem bolj pohvale vredno, ker so imeli za seboj skoraj osem avtomobilske vožnje preko poplavljenih področij, kjer so morali zaradi zaprtih in neprehodnih cest neprestano voziti po velikih ovinkih in to v stalni živčni napetosti.

Trenutno so na prvem mestu v lestvici II. lige.

BOROVKE : VIRTUS 0:3

Borove odbojkarke, ki pa igrajo že v prvi ligi, pa so bile v nedeljo poražene v Ravenni od igravk tamkajšnjega »Virtusa« s 3:0. Borovke so nastopile okrnjene, z dvema rezervama in seveda utrujene od dolge in težke vožnje. Tako niso mogle nič opraviti proti razigranim domačinkam.

Uspehi slovenskega hotelirja v Rimu

Najbrž ni Slovenca iz zamejstva ali Slovenije, ki poslovno ali iz kateregakoli drugega razloga potuje v Rim, da bi ne poznal hotelov »Bled« in »Daniela« v ulici S. Croce in Gerusalemme, v lepem rimskem mestnem predelu, nedaleč od glavne železniške postaje. Hotela - penziona slovita ne samo zaradi svoje prijazne in solidne postrežbe, temveč se naši gostje v njih prijetno počutijo, ker najdejo v njih sredi velikega tujega mesta zares pristno, domače vzdušje.

Lastnik obeh hotelov - penzionov je g. Vinko Levstik, ki se je v dobrem desetletju s svojo pridnostjo, poštenostjo in sposobnostjo že lepo uveljavil na področju hotelirstva in gostinstva v velikem Rimu. Pri tem delu mu ves čas krepko pomaga žena g. Danila, ki je doma iz Trsta, in sicer iz znane Žerjalove družine od Sv. Ivana.

Pred kratkim so vsi rimski dnevniki obširno pisali o novem uspehu slovenskega hotelirja Levstika, a tokrat ne na gostinskem področju, temveč na »policijskem«. Ker je g. Levstik ugotovil, da neznan zlikovci že več časa ponoči vlamljajo v avtomobile njegovih gostov, je sam ustanovil »varnostno službo«. Skupno s svojim bratom je več noči nadzoroval parkirni prostor, dokler ni bil njegov trud nekega večera kronan z uspehom. Zasačil je nepridiprava in ga izročil policiji. Za svoj podvig je prejel cel kup čestitk od svojih rimskih kolegov in raznih turističnih organizacij. G. Levstik je namreč zelo znan v rimskih hotelirskih krogih, kjer je predsednik študijske komisije za probleme malih gostinskih podjetij, član sveta Združenja italijanskih hotelirjev ter član sveta Združenja rimskih hotelirjev.

G. Levstiku, ki je naš zvest naročnik in podporNIK, tudi mi iskreno čestitamo k novim uspehom in mu želimo, da bi se še bolj uveljavil v svojem delu.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V LJUDNO VABIMO NASE CENJENO OBČINSTVO, DA SE UDELEŽI IZREDNE PREDSTAVE

M. GORKEGA

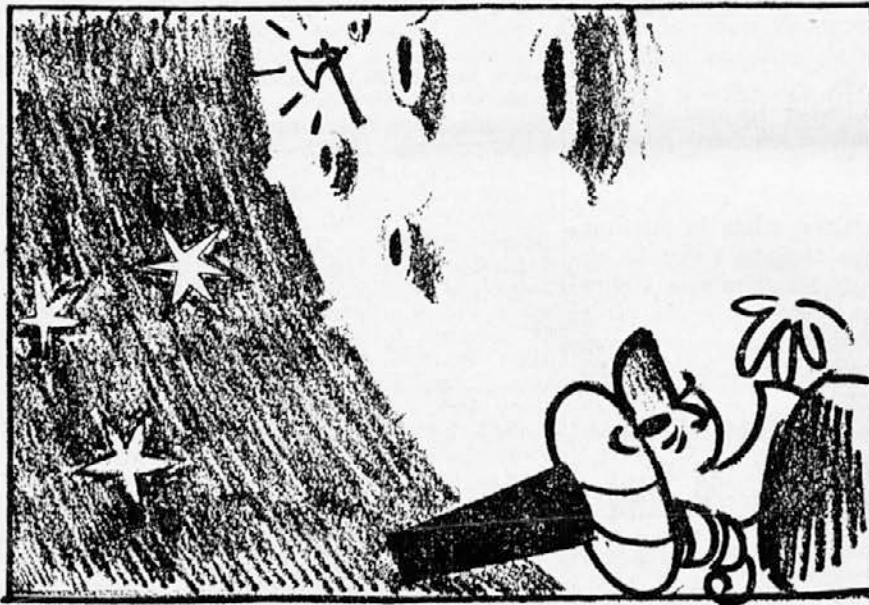
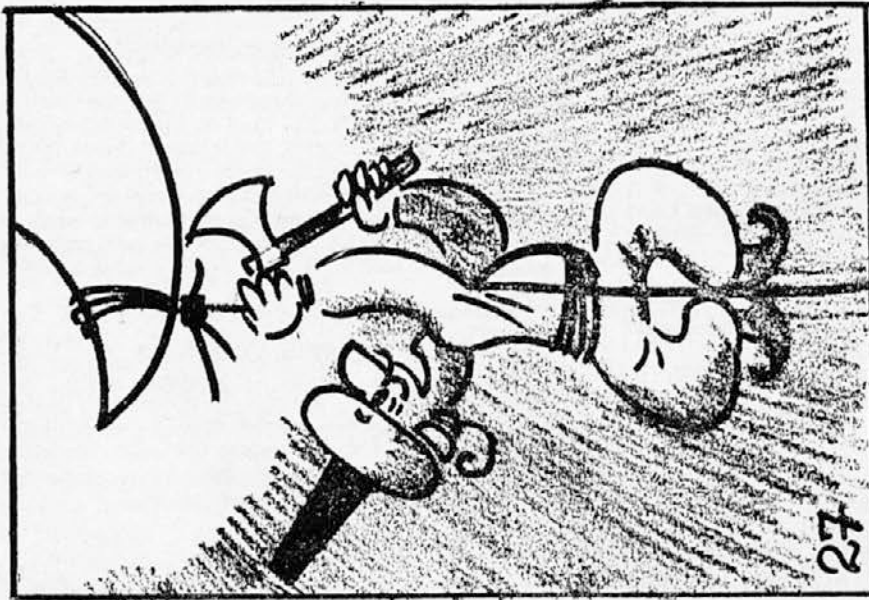
»NA DNU«

KI BO V NEDELJO, 13. NOVEMBRA, OB 16. URI V KULTURNEM DOMU

CISTI DOBICEK JE NAMENJEN PRIZADETIM OD KATASTROFALNIH POPLAV V ITALIJI.

Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstave pri blagajni Kulturnega doma. Rezervacije na tel. 73-42-65.

T. M.

27. Najti srebrno sekuro na Luni pa ni bila lahka stvar, zakaj tu se vse bliska kot srebro. Iskal sem jo, prijatelji dragi, iskal dokler je nisem našel v plevelu in konoplji.

Zadovoljen sem si sekuro zataknil za pas in krenil do fiziola, da bi se spustil na Zemljo. Toda joj, prejoj! Na soncu se je moj fiziol tako posušil, da ni bil več za nobeno rabo.

Kaj pa zdaj? Spletel sem iz konoplje vrv, jo privezal za Lunin krajec in se začel počasi spuščati. Z desnico sem se oklepal vrvi, v levici pa sem za vsak primer držal sekuro. Vrv namreč ni bila dovolj dolga, moral sem jo sproti vozlati. Brž ko sem se spustil vatef ali dva, sem zgornji konec odsekal in ga privezal na spodnjega. Tako sem se polagoma bližal zemlji. Ampak od samih vozlov se je vrv kmalu obrnila in ko sem bil še nekaj milj nad sultanovo deželo, se je vrv nenadoma pretrgala in padel sem v globino s tolikšno silo, da sem se onesvestil.

S težo svojega telesa sem napravil v zemljo luknjo, ki je bila najmanj devet seznejv globoka. Kmalu sem se sicer spet zavedel, pa kaj, ko nisem vedel, kako bi zlezel iz luknje. No, v nesreči se človek marsičesa spomni. Z nohti, ki so že slavili štirideseti rojstni dan, sem si izkopal stopnice in prišel na površje.

28. Ta izkušnja me je naučila, da moram bolj paziti na medvede, ko so napadali moje čebele in panje. Zato sem namazal es voza z medom, legel zvečer nedaleč od voza in čakal v zasedi. Kar sem slutil, se je tudi zgodilo. Orjaški medved, ki ga je privabil vonj po medu, je kmalu prihlačal in začel lizati med na osi. Pri tem je požiral tudi os, dokler mu ni pogledala izpod repa. Tako se je medved sam nabil na kol kot odojek na razenji. Ko sem ga videl tako nataknenega, sem priskočil in zabil lesen ključ v drugo stran osi, da bi kaznoval požrešnega debeluharja.

Kmalu zatem so Rusi sklenili mir s Turki. Z drugimi vojnimi ujetniki vred sem prišel v Petrograd, dal slovo vojaški službi in se odpravil iz Rusije prav v času velikega upora, bilo je pred kakimi štiridesetimi leti. Gotovo se, spoštovani prijatelji, spominjate, da so tedaj uporniki preganili carjeviča, ki je bil še v zibelki, skupaj z njegovo materjo in številnimi plemiči naravnost v Sibirijo. Tisto leto je bila po vsej Evropi zredno huda zima, da je celo sonce dobilo nahod in ozeblina kar se mu še danes pozna. Zaradi mraza je bila vrnitev domov napornejša.

